

מליחה תחלה (רש"י). והמנהג להדיח תחלה וגם למלחו קצת כאשר נתחב בשפוד, וצולחו מיד קודם שיתמלא המלח דם (הגהות ש"ד). מיהו אם לא הדיחו ולא מלחו כלל, או מלחו בלא הדחה תחלה, ונצלה כך, מותר, ובלבד שלא שהה כך במליחתו בלא הדחה שיעור מליחתו, אבל אם שהה כל כך קודם שצלאו, אסור."

ופירש רבינו שלכתחילה יש להדיח מקודם, אז למלוח קצת, וכך לצלותו^ט. ואמרתי, שהנה הש"ך כותב "א"נ משום דלכתחלה בעי הדחה אחר המליחה לצלותו להכי נקט לצלותו כך, בלא הדחה שאחר המליחה". ופירש רבינו, שזה מיירי רק במקרה שלא עשה הדחה ראשונה, שאז לכתחילה יש להדיחו לאחר מליחה, אבל אם הודח קודם מליחה, אין צריך להדיחו לאחר מליחה, ובאמת המנהג הוא דוקא לצלותו עם המלח ומעשים בכל יום שכך עושים^כ. ובוודאי לכתחילה אין למולחו רק ממש קודם צלייה, וגם רבינו הזכיר שזהו המנהג.

הלכות בהמה וחיה טהורה

בכשרות בהמת התאו

יג] אמרתי לרבינו שהרכה שואלים על כשרות בהמת תאו - הנקראת ביפאלו^{כא}. שהוא כלאיים בין פרה לבפאלו, ורבינו אמר^{כב} שעצם מה שמולידים, זה הוכחה שהבפאלו כשר, דיש כלל בגמרא (בכורות דף ז) שטמאה לא יכול להוליד מטהורה. וכמה

יט. ולכתחילה אח"כ מדיחים פעם שנית, אחר צלייה או מליחה, כמו שמזכיר הרמ"א בסמוך, ואם נידח ונמלח, אין צורך למהר לצלותו, שלא ישהה כדי מליחה, דזה רק איסור בנמלח בלי הדחה מקודם, וכך איתא שם בש"ך ס"ק ט', "דהא מה"ט אסור אם נמלח בלא הדחה תחילה ושהה שיעור מליחה אפילו לצלי... ומ"מ אם לא הודח ונמלח ושהה שיעור מליחה אמרינן שהמלח מבליעו ושוב אינו יוצא".

כ. וועיין בדרכי תשובה אות י"א שכותב "על אף שהודח מקודם מ"מ אין למלוח קודם נתינתו בשפוד... ועי"ש עוד בשפ"ד ס"ק ט' שהעמים כן בדעת הש"ך דכל שלא מלחו על השפוד ממש כנ"ל יש להדיחו קודם צלייה אף שלא שהה רק במקצת אבל בדיעבד אף שלא עשה כן ולא הדיחו קודם צלייה מותר יע"ש ועיין באות ט"ו שכותב "עש"ך סק"ט שכתב דבשהה אסור אפילו הודח קודם הצלייה כל שלא הודח הדחה קמייתא... והנה עדיין לא מצאתי בפירוש אם נידח ונמלח ושהה כדי מליחה, וצלהו כך, אם מותר. משמעות הש"ך והדרכי תשובה הוא, שכן מותר, ושרק לכתחילה היה לו להדיחו קודם צלייה כששהה, וגם להדיחו אחר צלייה, כמובן.

כא. Beeffalo

כב. מבואר כאן דעת רבינו שלא סבר להחומרא של החכמ"א שגם חיות ובהמות צריך מסורה כדי לאוכלם, ולמד דברי הש"ך ביו"ד ס' פב על דרך אחרת.

אנשים כבר שאלו, דכבר התחילו למכור בשר זה בקאליפורניה ובכמה מקומות. ואמר רבינו כל זה נכון, אבל אינו רואה מהו השאלה ששייך להשיב עליו בדרך לומדות, דהלא יכולים לילך ולראות אם יש להבפאלו הסימני כשרות! דהוצרכו לשאר סימנים, כמו איך מונח הבשר (ועוד סימנים צדדים שהוזכרו בגמ') רק בתחש במדבר היו סימני כשרות! אבל מתו כולם וכו'. יש להם להסתכל על זה, לא לטרוח בלומדות. והוסיף רבינו שהנה יש שמפרשים שהבפאלו הוא כוי.

עופות פאזנא

י"ד] יש לרבינו תשובה באגרות משה (יו"ד ח"א סימן ל"ד) "בענין עופות פאזנאע אם מותרין לשחוט", והראיתי לרבינו מה שכתב, שמסיים לחומרא, ושאלתי בשביל הרב ראובן עלט, שמישהו שאלו, אם מותר לגדל עופות אלו, והשיב רבינו שלגבי האיסור לעשות מסחר במאכלות אסורות, אפשר לסמוך על הדעה שמותרים^{כג}, ואין פקפוק בדבר^{כד}.

הכשר על דגים

ט"ו] והרב אלימלך בלוט שאל רבינו בשביל הרב דניאל לוי, האם מותר ליתן השגחה על דג אנשובי^{כה} בלי לבדוק כל דג ודג? והשיב רבינו שמה שייך לענות בלי לידע המציאות. הנה כשהיה רבינו בגלות בריגא, היה שם עוד רבנים בגלות, שנים מהם נתנו השגחה על סרדינים^{כז} בלי להשגיח על כל דג, בטענה ששטים ביחד, בחברה גדולה, ולא נתערב עמהם דג אחר, אך רבינו לא אכל מזה, ולא קיבל אחריות לזה. אבל הם היו רבנים גדולים. ואם זה נכון במציאות, זה טענה גדולה, אבל מקודם יש לברר המציאות. והדגיש רבינו שכמובן צריך משגיח במקום שחותכים הדגים, גם אם מוצדק המציאות, כדי לברר ששמים קבוצה של דגים כשרים לחתוך, ולא דגים טמאים.

דג טונה בלא הכשר

ט"ז] ושאל הגרי"י רודרמן אודות דג הטונה^{כח} שמוכרים בקופסאות שימורים, והשיבו רבינו שנתברר שאין להם שום השגחה, וא"כ לא שייך לסמוך לאוכלם כל

כג. כמש"כ בשו"ת מלמד להועיל (להגרד"צ הופמן ח"ב סימן ט"ז).

כד. האיסור בעוף זה בא מחמת שאין עליו מסורה ברורה, אבל יש מקומות בעולם שיש עליהם מסורה על זה שהוא עוף כשר עיי"ש בתשובה, ממילא לענין האיסור סחורה עם מאכלות אסורות ודאי יש לסמוך על המסורה של אחרים כיון שהובא בהפוסקים גדולים באשכנז.

כה. Anchovy.

כו. Sardines.

כז. Tuna.